

Na zimę wydaje się na każdą krowę 4 q gotowych ziemniaków lub 6 q buraków, albo 6 q liści z buraków należycie zakonserwowanych, albo 6 q wyłoków dołowych lub 7 litrów wywaru dziennie na krowę. Pozatem 8 kg. siczki i plew zbożowych dziennie na krowę, oraz potrzebne plewy dla trzody chlewnej.

Trzymanie kur jest dozwolone, trzymanie zaś gęsi, kaczek, gołębi i królików uzależnia się od zgody pracodawcy.

O p a ł.

Art. 14. Ordynarjusz otrzymuje rocznie opału 20 q węgla i 12 q drzewa szczapowego suchego, wydawane miesięcznie zgóry. Wzaminian za węgiel może być wydawane drzewo w stosunku 1 q węgla = 2 q drzewa szczapowego suchego.

Mieszkania pracowników.

Art. 15. Ordynarjusz otrzymuje mieszkanie składające się conajmniej z jednej izby z podłogą oraz komorą. Izby winny być wytynkowane, a conajmniej dokładnie wylepione ze szczelnymi drzwiami i oknami na zawiasach. W oknach mają być całe szyby a wrazie stłuczenia się szyb pracownik jest obowiązany wstawić je w przeciągu 2-ch tygodni. Wapna do bielienia dostarcza pracodawca 2 razy do roku w ogólnej ilości 15 kg. na mieszkanie. Mieszkania mają być ze szczelnym dachem. Tam gdzie dachy są popsute—muszą być naprawione w ciągu miesięcy letnich. W majątkach, gdzie woda zacieka do piwnic i mieszkań pracowników, winny być one zabezpieczone w ciągu lata od wody napływowej.

Pracodawcy winni dbać aby otoczenie mieszkań pracowników było higieniczne. Obowiązuje wybrukowanie dostępu do studzien, oraz zastąpienie zgniłych cembrzyn nowemi, lub też zapewnienie pracownikom w inny sposób zdrowej i czystej wody do picia. Zbiorniki na nawóz nie mogą się znajdować w bliższej odległości aniżeli 20 m. od mieszkań służbowych. Pracownicy mają składać nawóz ze swoich chlewów w przeznaczonym na to miejscu. W pobliżu mieszkań mają się znajdować zasłonięte ustępy w dostatecznej ilości, które pracownicy obowiązani są utrzymywać w porządku i czystości. Gdzie jest odpowiednie pomieszczenie w dotychczasowych budynkach lub w nowo budowanych mieszkaniach, powinna być urządzona łaźnia. W innych majątkach o ile istnieje możliwość, pracodawcy są obowiązani do urządzenia kąpieli.

Pracownicy są obowiązani utrzymywać mieszkania i otoczenia w porządku, trzymanie inwentarza w mieszkaniu jest stanowczo wzbronione. Sublokatorów nie wolno przyjmować bez zgody pracodawcy, któremu przy wprowadzeniu się ma być zameldowany stan rodziny pracownika.

Art. 16. Pracownik otrzymuje pomieszczenie na ziemniaki, pomieszczenie dla bydła we wspólnej chlewni, lub specjalnie przeznaczonym na to budynku, pomieszczenie dla trzody chlewnej i pomieszczenie na opał, nadto w miarę potrzeby słomę do sienników, na przykrycie okopowizny i na ściółkę dla swego inwentarza, przyczem nawóz stanowi własność pracodawcy.

Furmanki.

Art. 17. Pracownicy otrzymują wrazie potrzeby: a) zbiorową furmankę do jednego z najbliższych młynów i z młyna, oraz do najbliższego miasta w dniu targowym, nie częściej jednak jak raz na kwartał.

b) do zwózki w dni powszednie swoich produktów rolnych, wyprodukowanych w tymże folwarku,

c) po księdza z chrztem, ślubem i pogrzebem.

Art. 18. Fornalowi jadącemu w interesie pracowników furmanką nie należy się żadne dodatkowe wynagrodzenie, jak również za kolejne wyjazdy w dni świąteczne, po lekarza, do kościoła i t. p.

Art. 19. Pracownikowi wysłanemu w drogę poza obręb majątku w interesie pracodawcy na dłużej jak pół dnia, należy się odpowiednie utrzymanie w naturze, lub strawne za każdą pełną dobę zł. 1.60, zaś jeżeli wyjazd trwa krócej niż całą pełną dobę — 30 gr. na śniadanie, 80 gr. za obiad i 50 gr. za wieczrę. Nadto wrazie konieczności najęcia noclegu, należy się pracownikowi zwrot rzeczywistych wydatków z tem związanych. W drodze go-dziny pracy nie obowiązują.

Urlopy.

Art. 20. Pracownik otrzymuje w ciągu roku na żądanie 10 dni płatnego urlopu w dni nieświęteczne. Wybór dni urlopu odbywa się w porozumieniu z pracodawcą lub jego zastępcą. W czasie pilnych robót urlopy mogą być wydawane tylko w wypadkach wyjątkowo ważnych. O ile pracodawca godzi się na łączne dwa lub więcej dni urlopu, które obejmuje święto, dzień ten liczy się za dzień urlopu. Pozatem odchodzącemu robotnikowi należy się 5 dni wolnych od pracy na wyszukanie posady, bez potrącenia świadczeń.

Sianie nawozów sztucznych.

Art. 21. Robotnicy zatrudnieni przy sianiu nawozów sztucznych, otrzymują dodatek do swej podstawowej płacy przy siewie maszynowym 40 gr. dziennie, przy siewie ręcznym 20 gr. dziennie, oraz ochronne okulary i odpowiednie worki dla ochrony odzieży.